

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 Din. na leto. Za inozemstvo 30 Din. — Posamezna številka stane 1 Dinar Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah; Inzerat na pol strani 60 D. na 1/2 strani 300 D, na 1/4 strani 150 D, na 2/16 strani 100 D, na 1/8 strani 50 D. Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 50 par, najmanj pa skupaj 8 D.

Urejuje Viljem Rohrman.

Založba Kmetijske družbe za Slovenijo. — Tisk J. Blasnika nastedn.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3. — Ponatisi iz «Kmetovalca» so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

št. 9. Ljubljana, 15. maja 1924. Letnik XLI.

Obseg: Kako dvignemo dohodke naših kmetij? — Kako se rešimo predenice? — Majniško delo v vinogradih in kletih. — Izboljšajte planine in domače pašnike! — Naval stekline v Slovenijo. — Živinorejski sestanek v Kranju. — Kmetijstvo Črne gore. — Visoka trošarina na muškati. — Poziv živinorejcem radovljiškega okraja. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske stvari. — Kmetijske novice. — Kmetijsko-šolski vestnik. — Ocena knjig. — Družbene vesti. — Uradne vesti. — Tržne cene. — Inzerati.

Kako dvignemo dohodke naših kmetij?

Naše kmetije gredo težkim časom nasproti. Stroški pridelovanja naraščajo, ko nam po drugi strani kmetija peša in premalo nese. Stroški za gospodarske potrebščine niso v nobenem pravem razmerju s ceno naših pridelkov. Pa tudi proizvodjalni stroški niso v soglasju s tržno ceno pridelkov. Če je na pr. mleko po deželi po 2 Din liter, v Ljubljani in drugih mestih pa po 4 Din, ni to nobeno pravo razmerje. Stališče našega živinorejca in kmeta ni v takih razmerah zavidanja vredno. Vprašanje, kako pomagati kmetu v tem položaju, je upravičeno in upravičeno je tudi vprašanje, kako naj si kmet v teh razmerah sploh pomaga, da bo lažje izhajal in lažje gospodaril.

Na strani kmetovalca imamo dve poti, ki mu pomagata do ugodnega izhoda. Prva pot je ta, da silimo zemljo k večji rodovitosti in s tem do večjih dohodkov v pridelkih in pri živinoreji. Naša zemlja se da še bolj izrabiti za proizvodnjo! To dosežemo z bolj močnim (intenzivnim) gospodarstvom, namreč z bolj skrbnim in sploh boljšim gnojenjem in obdelovanjem, z bolj močnim krmiljenjem in s skrbno odrejo, itd. itd. Porabiti je sploh vsa sredstva, da dvignemo pridelek naših zemljišč, pri živini pa dosedanji užitek, tudi s tem, da ga bolje v denar spravimo. Res, da so umetna gnojila in močna krmila danes draga in da nam rado zmanjkuje denarja za

take potrebščine, toda glavno je, da se nam intenzivno gospodarstvo bolj izplača in da nam več nese kakor gospodarstvo, ki se zanaša vse preveč na samosvojo plodovitost zemljišč in na takoimenovano „letino“. Brez dela ni jela in brez navora ni pravega uspeha. Našo zemljo moramo prisiliti k večji rodovitosti, naše rastline k večji plodnosti in našo živino k večji hasnovitosti!

Druga naša pot za povzdigo dohodkov je ta, da si pomagamo do bolj uspešnega pridobivanja s pomočjo gospodarskih organizacij, torej z združenimi močmi. Čim manjše so naše kmetije, bolj nam je tega treba. Kar ne moreš sam doseči pri svojem gospodarstvu, skušaj doseči s skupnim delom. V družbi je moč! V primerni organizaciji lahko dosežemo, da bodo šli razni naši pridelki bolje v denar in da si ceneje priskrbimo tudi razne potrebščine. Čim manjša so naša posestva in čim manj smo usposobljeni izrabljati današnji napredek in današnje pridobitve, tem bolj smo potrebni združevanja in skupnega dela. Naša dežela bi morala biti vsa gospodarsko organizirana. Čudno, da ne uvidevamo tega in da smo tako nezaupni in tako pasivni nasproti kmetijskim organizacijam, dasi imamo povsod krog in krog pa tudi doma pobudne zglede!

Danes je treba močnega dela pri posamezniku, pa tudi skupnega, organiziranega dela prizadetih kmetovalcev, da pridemo s kmetijo naprej!

R.

Kako se rešimo predenice?

Silna je škoda, ki nam jo prizadeva predenica po naših deteljiščih. To škodo čutimo toliko težje, ker se godi na krmi, ki nam je že itak rado primanjkuje in ker trpi vsled tega najbolj naša živinoreja. Pa tudi zaraditega, ker je predenica silno nevarna zaradi svojega kužnega razploda in razširjevanja.

S čistim semenom in predenice čistim gnojem se najbolj varujemo pred predenico. Če pa pride predenica vseeno na deteljo, potem jo moramo **o prvi priliki zatreti**. Tukaj ne sme biti nobenega odlašanja. Takoj, ko se prikaže, jo je treba zatreti. Zaraditega ne smemo čakati — kakor je sedaj običajno — tako dolgo, da se pojavi v podobi rumenih gnezd in da preprede in okuži medtem že velik del deteljišča s svojimi plazečimi niti, ampak zatreti jo moramo v nje **prvem postanku**, kakorhitro se pojavi prva sled te nevarne zajedalke.

To dosežemo najlaže, če deteljišča **dosti zgodaj** pregledujemo in da napadena mesta takoj pokončamo. Ker se prikazuje predenica navadno šele v drugi košnji, je treba, da pregledujemo deteljišča, kakorhitro so po prvi košnji nanovo ozelenela in porastla. Kjer opazimo prve sledove predenice, tam naj se dotična mesta zaznamujejo z vejicami ali kolčki. Pripravne za opazovanje so nedelje. Takoj drugi dan na to naj se taka gnezda iztrebi. Predenico uničimo na ta način, da napadena mesta močno poštopamo z apnovim dušikom ali pa kajnitom ali s kalijevo soljo ali jih pa naravnost požgemo s pomočjo slame, ki jo v ta namen zrežemo in zažgemo. Torej **takoj ob početku** njenega pojava, ne pa šele takrat, ko se pokažejo že cela gnezda in je okužen že velik del deteljišča!

Dokler predenica še ni nastavila cvetja, lahko pokosimo napadena mesta in porabimo deteljo za pokladanje. To krmo pa je **previdno** spraviti iz deteljišča, tako da ne pade potoma noben konec predenice na tla, ker bi se sicer predenica hitro in nanovo prenesla v deteljo. Napadeno in za klajo sposobno deteljo prenesemo najbolje v predpasniku. Če je pa predenica že v cvetju, potem moramo pa predenico z napadeno deteljo vred pokončati. Če bi tako deteljo pokladali, potem pride predenično seme, ki bi medtem nastalo, brez vse škode v gnoj in po gnoju zopet na njivo, kjer bi čakalo prihodnje detelje.

—r—

Majniško delo v vinogradih in kletih.

Letošnje vreme se noče prav ustaliti. Sicer je pričelo začetkom tega meseca vse dobro odganjati in se razvijati, toda dovoljne gorkote in lepih dni, kakor jih pri splošni zakesnelosti ravno sedaj potrebujemo, le še ni. Upajmo, da bo vsaj v drugi polovici tega meseca ter meseca junija lepo, da bo trta lahko pravilno in hitro odcvela.

Komaj se je s težavo in velikimi stroški trtje nakolilo in povezalo, pa je že obiskala nekatere kraje po Dolenjskem in Štajerskem nevarna toča, ki je, prve brsti na trti kolikortoliko poškodovala.

Največjo pozornost bo treba posvetiti vinogradom v drugi polovici tega in v prvi polovici prihodnjega meseca, da se ves naš trud po možnosti izplača.

Sedaj je mandanje (čiščenje) in vezanje mladih poganjkov precejšnje važnosti. Odstranijo naj se vsi

neploдни novi poganjki na starem in mladem lesu, ki niso za pomlajevanje v prihodnjem letu potrebni in važni, vsi drugi poganjki pa naj se skrbno in na rahlo, ne pretesno h kolom privežejo.

Močno rastoči in z zarodom obloženi novi poganjki na šparonih (previjačih) se lahko skrajšajo, t. j. prerežejo pri 4—5 listu nad najvišjim grozdom. S tem se zmanjša bohotna rast teh poganjkov v korist zaroda in v korist poganjkov na palcih in reznikih, namenjenih za rodovitnost v prihodnjem letu. S takim skrajšanjem in odstranjevanjem nepotrebnih vrhov in celih poganjkov, pride zarod bolj na zrak in na sonce, ter hitreje in boljše odcvete. In skušnija uči, da čim hitreje zarod odcvete, tem boljše se potem grozdje razvija.

Razentega se pri tako omandanih (očiščenih) in povezanih trtah škropljenje in žveplanje hitreje, boljše in z manjšo porabo materiala (galice in žvepla) izvrši.

Tako mandanje naj se po cvetju še enkrat ali dvakrat ponovi in vse rahlo poveže. Trtje bo krasno uspevalo, ter ves trud dva- do trikratno poplačalo, ker v tako negovanih vinogradih grozdje poprej, enakomerno in bolje dozori, ter ne gnije tako rado jeseni, če nastopi deževno vreme. Poganjki na palcih in reznikih, naj se pa šele avgusta skrajšajo za približno četrt do polovice.

Čeprav bi letos trtni poganjki še v drugi polovici tega meseca zaostali v svojem razvoju, naj se s prvim škropljenjem in tudi z žveplanjem ne odlašajo, ker se peronospora in oidij razvijeta, kakorhitro nastopi za njiju dovoljna gorkota, ne glede na to, če so trtni poganjki 1 pedenj ali 1 meter dolgi. Drugo škropljenje pa naj se vrši še pred cvetjem, in če se ni poprej še nič žveplalo, naj se pa kratko pred cvetenjem tudi žvepla.

Okopavanje ali pletev naj pa opravi vsak po svoji previdnosti in uvidevnosti; le med cvetjem naj to delo opusti, zlasti če je zemlja presuha in prašna.

V kletih, posebno zatohlih in osmrjenih, se mora sedaj pridno zračiti. Gnilo zimsko gomolje in druge močno dišeče ali smrdljive stvari, ki sploh ne spadajo v zimske kleti, se morajo odstraniti. V kleti je zvečer nekaj žvepla zažgati in jo zapreti, da zamori žveplehi dim vse kvarljive glive in bakterije, ki vinu škodujejo.

Vino, ki ni bilo od jeseni pretočeno, **se mora v tem mesecu brez odloga pretočiti in pri tem žveplati, da ostane stanovitno**. Pred pretakanjem moramo klet, kakor rečeno, osnažiti in z žveplenim dimom razkužiti. Istotako moramo vso posodo, ki se pri pretakanju rabi, najprej s čisto in če treba tudi z vreló vodo izprati.

Zanemarjenje tako potrebnega dela v tem mesecu utegne imeti najhujše posledice. Ob nastopu gorkega vremena, prične vino zopet nekoliko kipeti. Pri tem se vzdignejo droži in ker se nahaja vmes vsa jesenska nesnaga in tudi vse polno mrtvih in gnilih droži, se vino, ki je bilo doslej čisto, prav neprijetno skali in lahko tudi zavre. Zavrelica pa najde svoj žalostni konec navadno na gnojišču.

Zato naj se prepriča tako zlo z umnim postopanjem! Računite in čakati s pretakanjem le na kupca, je nespametno, ker previden in prevdaren kupec bo rajše kupil že pretočeno in stanovitno vino, kakor pa vino, ki ni še nepretočeno in ki je glede stanovitnosti še negotovo.

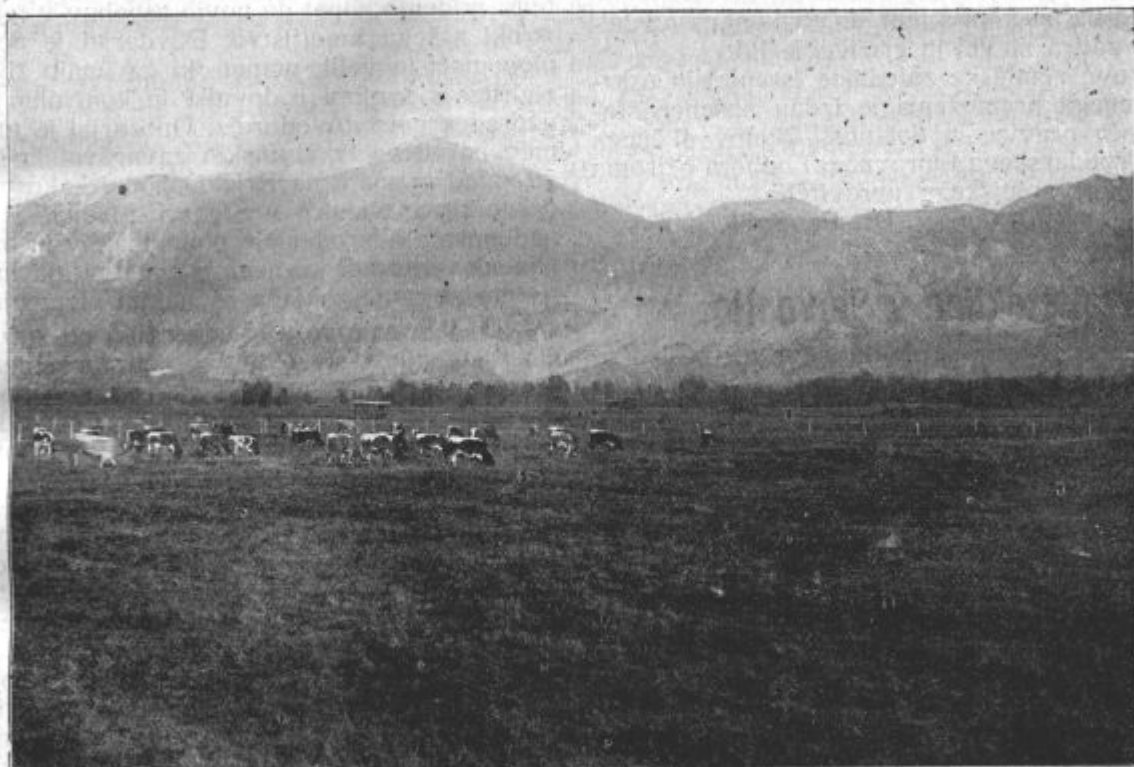
Fr. Gombač.

Izboljšajte planine in domače pašnike!

Slovenijo imenujemo često jugoslovansko Švico, a žal, da kaj malo upravičuje ta naziv, vsaj kar tiče njenega planšarskega gospodarstva. Naše planšarstvo je nujno potrebno, da se poživi in izboljša. Saj zavisi od prospevanja planin nič manj nego obstoj našega gorjanskega kmeta. Izraziti alpski značaj, osobito gorenjskega in savinjskega dela Slovenije, dopušča le gorjanski način gospodarjenja, ki so mu podlaga planine. Po svoji važnosti in razsežnosti je smatrati planine za temelj in glavno obratovališče vsake gorjanske kmetije. Domovja in zemljišča (pašniki, travniki in njive) v dolini so kot prezimovališča le potrebno dopolnilo celotnega obrata kmeta-planinca. Površina planin v Sloveniji znaša 192.376 ha,

torej 8,2% celotnega ozemlja, pri čemer so všteti dolinski ali domači pašniki, ki tudi spadajo nerazrušno k planšarskemu obratu. Karakteristična je baš ta vez med planino in dolinskim gospodarstvom; slednjemu brez planine ni obstanka in narobe. Kako propade gorjansko kmetijstvo, če se ta vez raztrga, vidimo na Solnograškem, kjer je mnogo kmetij vsled odprodaje izgubilo svoje planine, pa tudi v Južnih Tirolih, kjer so narobe ostale planine brez dolinskih domačij, ker so se le-te tako razkosale, da so postale nesposobne za živinorejo. Sedaj izkoriščajo tam planine tujci.

Na naših planinah se je lani izpaslo okroglo 9800 glav goveje živine, 6000 ovac in 500 konj. Gotovo pa je, da bi se lahko število pašne živine na planinah po izboljšanju (melioriranju) izdatno pomnožilo,

Podoba 14. Pašnik pri Hrašah.

(Dolinski pašnik z oddelki ali „koši“, melioriran po Agrarnih operacijah.)

če ne podvojilo. Kaj bi to pomenilo za naše narodno gospodarstvo, je vsakemu kmetovalcu jasno. Podroben račun o tem sem podal na podlagi statistike v 6. številki letošnjega „Kmetovalca“.

Predolgo dosedanje zanemarjenje je povzročilo obsežno zaraščanje planin. Kjer se je nekoč paslo in preživljalo na stotine čvrste goveje živine in tolstih ovac, tam pokriva danes planino gosta temna šuma, da ne najdeš skoro bilke zelene trave. Živinoreja, glavni vir dohodkov gorjanskega kmeta v Sloveniji, pa hira in propada. Z njo propada celokupno gospodarstvo, kajti pridelovanje žitaric in okopavin se v naših planinskih krajih slabo izplača. Razumljiva je torej težnja po razširjenju planin, posebno na račun gozda. Kjer gre za izrazit planinski svet, temu ni ugovarjati. Pomisliti pa tudi treba, da posebno v strmih legah ščiti gozd planino in je njen neločljivi družabnik. Često se da z izboljšanjem pašnih tal (gnojenjem in čiščenjem) in z intenzivnejšim izrabljanjem paše (pravilnim kolobarjenjem) doseči več

nego z nepremišljenim krčenjem gozda. Dva primera izboljšanih planin s popisom dotičnih melioracijskih del je že prinesel letos „Kmetovalec“ v svoji 2. številki.

Danes si oglejmo domač pašnik, kakršen bi moral biti in kakor so jih več uredile „agrarne operacije“ pri Lescah na Gorenjskem.

Domač pašnik je neobhodno potreben za prehod živine spomladi od hlevske oskrbe do proste paše po visokih planinah in jeseni, da živina preneglo ne pride z zračnih višav v tesne hlevske prostore. Domači pašniki in predplanine so, kakor rečeno, važna vez med domačijo in planino našega gorjanskega kmeta in po pravici jih skušajo ohraniti naša agrarna oblastva ter po možnosti izboljšati.

Tak izboljšani domač pašnik nam kaže pod. 14. Pašnik je last zemljiške zajednice (srenje) v Hrašah pri Lescah (Gorenjsko), ki je zelo vneta za izboljšanje svoje živinoreje in svojega gospodarstva. Izboljšan je bil še pred vojno. Predvsem se je iztrebil

grmovja in plevela ter očistil kamenja in druge navlake. Potem se je razdelil v štiri oddelke, ki so se ogradili z žično ograjo ob cementnih stebričkih. Ti oddelki ozir. ograja je na sliki dobro vidna. Očiščeni in iztrebljeni oddelki so se jeseni dobro pognojili s hlevskim in umetnim gnojem. Izvrševanje paše se je uredilo s posebnim odlokom agrarnih oblastev, ki med drugim določa tole: V prvi oddelek pašnika se dene živina, ko trava ozeleni; v ta oddelek se goni ista toliko časa, da je popolnoma popašen. Živina se žene zjutraj zgodaj na pašo. Dopoldne se vzame domov k napajanju in molži. Popoldne pride zopet na pašo in ostane na pašniku do večera. Ko je prvi oddelek popolnoma popašen, se začne goniti živina v drugi oddelek, potem v tretji itd. Vsak oddelek ima na ta način toliko časa mir, da more trava zopet zrasti. Ker pastirju ni treba zavračati živine, lahko skrbi za red na pašniku s tem, da razkopava odpadke, kosi in zatira plevel in grmičevje itd.

Za upravo zemljiške zajednice (srenje) in oskrbovanje njenega premoženja je izdan poseben statut, ki določa pravice in dolžnosti članov občnega zbora in gospodarskega (upravnega) odbora oziroma gospodarja kot srenjskega upravitelja.

Dr. Fr. Spiller-Muys.

Naval stekline v Slovenijo.

Med mnogoštevilne grde in nevarne posledice svetovne vojne moramo šteti tudi silno širjenje ljudem in živalim izredno nevarne bolezni stekline (lyssa), posebno med pasjim in mačjim plemenom.

Iz daljnih krajev Azije in Rusije gre vže dolga leta siln tok označene bolezni preko evropskih pokrajin in sedaj pljuska val vže dalj časa tudi preko naše ožje domovine. Dan za dnevom se pojavljajo mnogoštevilni slučaji posebno pasje stekline. Padle so že človeške žrtve in nešteto število psov, mačk in tudi drugih domačih živali je poginilo, oziroma bilo pokončanih. In vendar se neprestano ponavljajo po raznih krajih Slovenije novi slučaji in stroški rastejo vže v visoke milijonske svote, katere mora plačevati drž. blagajna in prizadete občine, ki morajo skrbeti za zdravljenje ljudi in zatiranje bolezni. Oblastva se trudijo, da bi zajezila ta nesrečni tok, a prebivalstvo je večinoma brezbrizno in ne upošteva izdanih varnostnih naredb. In to je glavni vzrok veliki obsežnosti nevarne, nalezljive bolezni stekline. Vsa javnost naj bi sodelovala, pa bi bilo kmalu boljše. Preziranja in celo trmoglavo nasprotovanje od strani lastnikov psov in splošna nebriznost pa z vso silo pospešuje že itak veliko nesrečo, katere ne bo preje konec, dokler **vsi skupno ne podvzamejo boja proti tej strašni kugi**. Vsi, prav vsi — od vsakega posameznika, od županstev in varnostnih organov ter veterinarjev do političnih in sodnih oblasti, bi morali storiti svojo dolžnost, pa bi se kmalu pokazale dobre posledice. Prazno zabavljanje pa ne bo nič pomagalo, ker steklina ni bolezen, ki nastane samaodsebe, ampak je **kuga, katere strup se širi izključno le po ugrizu steklih živali**. Zato bi se dala ta bolezen hitro zatreti, ako bi se povsod in vestno izpolnjevale izdane veterinarske odredbe glede zapore (kontumaca) psov in mačk. Pozor torej na brezbrizne, ki povzročajo nevarnost za človeško in živalsko zdravje in življenje.

Vet. nadzornik H. Turk.

Živinorejski sestanek v Kranju.

Pasemsko okrožje za Gorenjsko je imelo v nedeljo, 4. maja t. l. svoj sestanek v Kranju. Udeležili so se ga zastopniki bližnjih živinorejskih zadrug in predstavniki povabljenih oblasti in korporacij. Upravo ljubljanske oblasti sta zastopala gg. agrarni nadsvetnik **Presel** in okrajni ekonom **Sustič**, Kmetijsko družbo g. svetnik **Rohrman**, Zadružno zvezo g. **dr. Basaj** in Gospodarsko zvezo g. **Krištof**. Navzoč je bil tudi mlekarški instruktor g. **Pevc**.

Sklicatelj g. **Borc** iz Kamnika je kot predsednik gorenjskega okrožja pozdravil udeležnike in v daljšem govoru opozarjal na očitno nazadovanje naše živinoreje po svetovni vojni. Kazal je na napake in nedostatke v sedanji reji in povdarjal pota, po katerih pridemo zopet do novih uspehov v tej prevažni stroki našega kmetijstva. Povdarjal je potrebo samopomoči in velik pomen, ki ga imajo živinorejske zadruge s svojimi rodovniki in kontrolno molžo za napredek naše govedoreje. Opozarjal je tudi na pomen pašništva in živinskih zavarovalnic in navajal za zgled razmere na Križki planini kakortudi svoječasno zavarovalnico v Šmarci. Slednjič je kazal na nedopustno odprodajanje plemenjakov in na potrebo izmenjave zaradi krvnega sorodstva, pa tudi na potrebno zbiranje zaklada za nakup plemenjakov.

Po tem nagovoru in odzdravih od strani navzočih zastopnikov so sledila poročila posameznih referentov. Najprej je poročal g. **Krištof o pomenu rodovnika** za živinorejske zadruge. Pri zadrugah se mora vse delo poživetiti. Rejski načrti se morajo izvajati, da pridemo do enotne in zboljšane reje. Na Gorenjsko sodi edinole pingavska goved, kakor jo navadno imenujemo in je vsako vmešavanje drugih pasem kvarno za rejo in za napredek. Živino je zboljšavati poglavitno v njeni hasnovitosti in v tem pogledu je sedanja gorenjska goved najbolj pripravna. S pomočjo rodovnika in kontrolne molže je vplivati na boljšo hasnovitost. Zakotno bikorejo je preganjati. Zadružnim kravam naj se dovoli prosto pripušcanje, da bodo imeli pri zadrugah včlanjeni živinorejci več veselja in koristi.

Na to je poročal g. **dr. Basaj o organizacijskem delu živinorejskih zadrug**. Podal je kratko zgodovino živinorejskih zadrug, ki vsled vojne in njenih posledic ni razveseljiva. Iz tega poročila povzamemo, da je bilo do l. 1914. 61 živinorejskih in 35 mlekarških zadrug in da se je to število do l. 1920. skrčilo na 28 živinorejskih in 24 mlekarških zadrug. Zadružništvo se je najbolj razvilo v l. od 1908. do l. 1914., ko je bivši deželni odbor podpiral vso to akcijo. Danes je zastalo skoraj vse delo po zadrugah. Nujna potreba je, da zadruge zopet ožive in da se jih živinorejci oprimejo. Delo zadrug naj obstoji v enotni reji udomačene pasemske živine, v skrbi za potrebne plemenjake, v vodstvu rodovnika in v kontrolni molži, v prirejanju poučnih tečajev, premovanj in razstav, v posredovanju pri nakupu in prodaji plemenske živine, v pospeševanju pašništva in v vpeljavi živinske zavarovalnice.

O pomenu pašništva je govoril g. **Cvenkelj**, ki je na prav poljuden način opisal neugoden položaj hlevske reje in ga primerjal z rejo v ječi. Živalim je hoja potrebna od prve mladosti naprej in je uspešna reja plemenske živine brez paše izključena. **Paša in plemenska živina**, ta dva pojma sta neločljiva. Kjer

manjka potrebne paše, tam je skrbeti, da jo živina dobi bodisi na en ali drug način. Dosedaj je samo 17% planinskih pašnikov izboljšanih.

Poročilo o **živinskih zavarovalnicah** je to pot odpadlo, ker je bil poročevalec zadržan.

Sledilo je na to poročilo okr. ekonom **Sustiča** o uspešnem delovanju **živinorejskih odsekov** v radovljiškem okraju, ki obeta najboljše sadove za napredek govedoreje kakortudi prasičereje v tem kraju. Te prostovoljne organizacije so se razširile v radovljiškem in kranjskogorskem okraju. Živinorejskim odsekom načelujeta v vsakem sodnem okraju po en živinorejski odbor. Do danes je v radovljiškem sodnem okraju že 22 postaj za bika in 16 postaj za merjasce. Sledila je po teh referatih debata, katere so se udeležili razni zastopniki.

Kmetijski svetnik **Rohrman** je opozarjal, da so polovičarski dohodki naše živinoreje največ krivi, da je tudi vsa reja polovičarska. Skrbimo za boljše vnovčevanje živine in živalskih proizvodov, pa se bo tudi reja izboljšala. Živinorejske zadrugе so idealno dobre organizacije, ki jim pa manjka marsikje še potrebnih pogojev. Kot začasen nadomestek, oziroma kot prehodna organizacija se priporoča **vpeljava živinorejskih odsekov** pri posameznih občinah po vseh tistih krajih, kjer manjka zadrug. Drugače si napredka ne moremo zamisliti.

Agrarni nadsvetnik **Presel** je priporočal skupno porabo pripravnih rovt za združne pašnike, kar bo vlada rada podpirala. **G. Cvenkelj** je poudarjal važnost in uspešno delo živinorejskih odsekov in živinorejskega odbora v Radovljici in smatra to organizacijo za prav pripravno in uspešno. V debato so posegli tudi **g. dr. Basaj**, ki je poudarjal pomen zadrug s stališča samopomoči, **g. Pevc**, ki smatra kontrolno molžo za važen pogoj hasnovitosti pri molzni živini in za priplod, **g. Krištof** in **g. Borc**, ki se je slednjič zahvalil za udeležbo in zaključil dobro uspelo zborovanje. Za prihodnji sestanek se je določilo Lesce.

— n.

Kmetijstvo črne gore.

K. Vrisk, okr. ekonom.

(Dalje in* konec.)

Glavna dolžnost ministrstva poljedelstva in njegovih izvršujočih organov je, da pospešuje in podpira **pridelovanje krmskih rastlin** (detelje, grašice, raznih mešanic, pese) in da dela energično na izboljšanju travnikov in pašnikov. Potem bo šele mogoče uvažati v Črno goro bolj žlahtno plemensko živino, ustanoviti bikorejske postaje (stanice) in povzdigniti živinorejo.

Obrnimo se še k **poljedelstvu**. Od žita sejejo Črnogorci vse tiste vrste, kakor v Sloveniji, razen prosa in ajde, ki jih sejejo le v nezatni meri. Po količini prevladuje koruza. Jarjih žit sejejo razmerno več nego v Sloveniji, čeprav brez pravega vzroka, kajti redkokedaj trpijo ozimna žita zaradi zimskega mraza.

Žito sejejo v splošnem preredko, koruzo nasprotno pregesto. Upotrebjavati sejalnih strojev vsled hribovitosti ni mogoče.

Odbiranju žita za seme se je začelo v zadnjem času obračati več važnosti. Vsi okrajni ekonomski imajo na razpolago trijerje. Tudi namakanje žitnega semena v raztopini modre galice ni nepoznato.

Od gomoljastih rastlin sadijo samo krompir. Strniščne repe sploh ne poznajo. Peso pridelujejo le na nekoliko hektarih.

Vinarstvo je omejeno na okrožje metohijsko, podgoričko, cetinjsko, virpazarsko in barsko. Približno $\frac{1}{3}$ vinogradov je obnovljeno na ameriški podlagi, a $\frac{2}{3}$ je še starih vinogradov z domačo trto.

Kot močna vina, bogata na alkoholu, so znana metohijska vina okoli mesta Peći; po svojem značaju so podobna dalmatinskemu vinu.

Vsled prvotnega (primitivnega) kletarstva pridejo črnogorska vina v poštev le za domači konsum. Njih obične napake, oziroma bolezni so: cik, duh po plesnobi in sluzavost.

Sadjarstvo bi ob mali pomoči od strani države lahko zavzelo mnogo višje mesto kakor ga zavzema danes. Na račun reparacij bi se lahko dobili iz Nemčije potrebni stroji za predelavo sadja (sušilnice, mlinci, stiskalnice).

Velikanske množine češpelj se vsako leto predela v žganje, katero nima nobene prave cene navzlic temu, da nadomestuje vino po vsej notranjosti Črne gore, to pa zaradi tega, ker je žganja preveč, odjemalcev pa premalo. To žganje, imenovano „mehka rakija“, ima samo 12—20%. S socialnega stališča je obžalovati to uživanje, ker se s tem zastruplja narod. Z druge strani je pa zelo težko najti na trgu suhe češplje ali mezgo, po kateri se zlasti pozimi mnogo povprašuje. Samo par odstotkov vseh češpelj se predela za domačo potrebo v mezgo.

Nikake prave uporabe nimajo ne jabolka ne hruške, razen, kar se jih zaužije v svežem stanju doma. Jabolčnik bi v notranjosti Črne gore lahko nadomeščal žganje. Trebalo bi le pripraviti za predelavo jabolka. Narod se zanima, da bi jih nabavila vlada na račun vojne odškodnine.

Gozdovi predstavljajo glavni zaklad Črne gore, katerega treba vzdigniti. Gozdi pokrivajo peti del vse dežele, ter so državni, plemenski, občinski in privatni. Gozdovi so zelo dobro ohranjeni. Za časa črnogorske vlade je v vsakem okraju delovala posebna komisija za oskrbovanje in nadzor gozdov, katera je bila podrejena plemenskemu kapetanu. Sekanje dreves, deblo katerih je imelo v premeru manj kakor 30 cm, je bilo zabranjeno. Na zaščito gozdov se je polagala posebna važnost. Po čl. 35 razpisa o šumama bivše črnogorske vlade št. 2404 od leta 1909., je dobila gotovo nagrado vsaka vas, občina ali privatna oseba, katera je v teku 5 let pogozdila najmanj 2 ha zemlje.

Največji gozdovi so v srezu nikšičkem in ob rekah Pivi in Tari.

Pri gozdarstvu naj ne pozabim omeniti, da je Črna gora bogata tudi na **rudah**, ki čakajo na kopanje in izrabo. Tukaj se dobi v večjih količinah železo, baker in kameno oglje. Imamo tudi petrolejski vrelec v Črnici.

Danes predstavlja Črna gora siromašno deželo, toda ona je dežela bodočnosti. Njena bodočnost tiči v živinoreji in v planšarstvu, v lesni trgovini in v lesni industriji. Potrebno je le nekoliko dobrih cest in železnice in dežela bo začela hitro napredovati. Denar bo prišel v deželo in iz današnje siromašne Črne gore bo nastala deželna blagostanja.

Visoka trošarina na muškata.

Po točki 2., člena 108., trošarinskega pravilnika, so navedena fina, močna vina, ki se zatrošarinijo po najvišji stopnji, in sicer po 8 Din namesto, kakor druga navadna vina, po 3.50 para (1.40 K) za liter. V to vrsto spadajo: šampanjec, malaga, sherry, marsala, patras, kseres, malvazija, ciprčan, madejra, portsko, kapsko vino, pikolit, pelinkovac in — **muškata**.

Čeprav je tu menjen močni muškata, kakršnega pridelujejo Grčija, Italija, Španija, Francoska i. dr. južne države, in ki ima poleg obilnega alkohola (čez 15%) navadno še precej sladkorja, se bodo vendar pod imenom „muškata“ enako zatrošarinila tudi naša slovenska ali jugoslovanska muškata vina, ako se bodo prodajala le pod imenom „muškata“.

Pravega muškata se pri nas, zlasti v Sloveniji, pridelava prav malenkostno množino, in še ta je bolj šibek, da doseže povprečno komaj 12% alkohola. Pač pa imamo mnogo finih trtnih vrst z izrazito muškatinim okusom, kakor so n. pr. muškatin silvanec, mušk. traminec, mušk. žlahtnina, mušk. damascenec itd., ki so sicer izvrstnega okusa, ki pa tudi ne dosegajo alkoholne jakosti 15%, marveč se njihova alkoholna jakost giblje med 11 in 13, do največ 14% v najboljših legah in letinah in če popolnoma pokopijo.

V izogib trošarinskih neprilik, naj producenti-prodajalci in kupci (gostilničarji, vinski trgovci) domačih muškatinih vin ne nazivljejo z oznamenilom „muškata“, marveč s skupnim imenom gorinavedenih trtnih vrst, ali kvečjemu kot „muškatele“. — Komur pa ni na trošarinski diferenci 8 Din proti 35 p za liter nič ležeče, naj se pa le baha s svojim „muškatom“.

Fr. Gombač.

Poziv

živinorejcem radovljškega okraja!

Okrajna živinorejska odbora za sod. okraja **Radovljica in Kranjska gora** potrebuje v svrhu preskrbe plemenskih postaj še okrog **15 lepih plemenskih bikcev gorenjske pasme**, starih 3 do 6 mesecev. Ti bikci morajo izhajati od zanesljivo **najboljših molznic brez telesnih napak in od dobrih bikov**. Odstaviti od krave, oziroma mleka se jih sme šele po **najmanj 8 tednih**, a nato odstavititi od mleka le **polagoma**, tako da dobi bikec n. pr. v 9. tednu starosti dnevno še par litrov mleka, v 10. tednu že manj mleka, a v 11. in 12. tednu lahko preidejo popolnoma na suho krmno (najboljše seno, ovsov zdrob suh, klajno apno, a absolutno nič slame!).

Take odbrane in pravilno vzrejene bikce odkupita imenovana živinorejska odbora ter **plačata za 50 odstotkov nad tržno mesarsko ceno** dotičnega kraja. Toda za odkup pridejo v poštev edinole živali, kakor zgoraj opisano.

Kdor razpolaga s takimi bikci, oziroma je pripravljen odgovarjajoče živali vzrediti po zgornjem navodilu, naj to takoj pismeno sporoči na: „**Tajništvo okrajnih živinorejskih odborov, okrajni ekonom, Radovljica**“.

Tiskovna pogreška. V zadnjem „Kmetovalcu“ se je v mnogih iztisih vrnila napaka v zadnjem odstavku članka „**Kje so viri večjih dohodkov?**“, da se je ena cela vrsta izpustila, namesto tega pa druga vrsta dvakrat tiskala. Dotični stavek se ima glisiti: **bolj kakor zemlje manjka našemu kmetu strokovne izobrazbe in gospodarskega duha.**

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska in druga vprašanja, ki dohajajo na Kmetijsko družbo za Slovenijo ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovarja se edinole na vprašanja adov, ki so podpisana s polnim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki pridejo pravočasno pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi pismenega odgovora na svoje vprašanje, mora priložiti 2 dinarja za stroške. Odgovori na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarski, zlasti pravni, morejo biti seveda le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 44. Ali sme sosed po obeh „zarah“ voziti na njivo in se po drugi vračati, čeravno je bila ena odpravljena? (I. M. v A.)

Odgovor: Na Vaše vprašanje glede poškodbe Vaših njiv po Vašem sosedu Vam moramo z ozirom na pomanjkljiv popis in pojasnilo naslednje odgovoriti: Ako je Vam in Vašemu sosedu razmeril „zaro“ na levem kraju njiv in „stog“ odstranil dotični oblastni geometer, potem je moral gotovo tudi glede vožnje na njivo in z nje kak **dogovor** zapisati, ker bi drugače ne bil dotične „zare“ na levi strani odpravil in določil, da je moral Vaš sosed celo stog prestaviti. V tem slučaju tvori **samolastna in nagajiva** vožnja po odpravljeni zari prestopok § 3. postave o obrambi poljščine z dne 17. januarja 1875, števil. 8. dež. zak. iz 1875. Ali in na kakšen način, da o tem slučaju varujete svojo lastnino, t. j. kako je postopati v predmetnem slučaju in katera oblastva so za postopek pristojna (kompetentna), določajo §§ 30.—45. zgoraj navedenega zakona o obrambi poljščine. Za slučaj, da spada dotična vožnja pravica Vašega sosedu po odpravljeni „levi zari“ med „zasilne poti“, potem se imate ravnati glede škode in odškodnine, ki Vam jo isti povzroča po nepotrebnem razširjanju zasilne poti, oziroma vožnje po zakonu z dne 7. julija 1869, števil. 140. drž. zak. glede dovolitve in ustanovljenja zasilnih potov. V tem slučaju, oziroma po tem zakonu o zasilnih potih so sodnije za postopanje pristojne (kompetentne).

F. Ž.

Vprašanje 45. Imam svinjo, ki je povrgla prvič in imela samo dva pujska. Ker ni imela prav nič mleka, tudi ni nič dojila. Ali bi kazalo svinjo drugič pripuščati? Svinja je majhna, drobnih kosti in tehta 60 do 70 kg. (I. K. v P.)

Odgovor: To svinjo dajte opatiti in zaklati, ker ne obeta nič dobrega za naprej. Žival je bila najbrže prezgodaj volena ali je pa bila v tako slabih rokah, da je ostala tako majhna in šibka. V svojem vprašanju bi morali navesti, koliko je stara, ker je v takih primerih merodajna tudi starost in čas pripuščanja. Na splošno se pa lahko trdi, da ni pričakovati od te svinje niti potrebne rodovitosti, niti dobrega in rodovitnega zaroda. Mogoče je krivo slabemu uspehu tudi to, da je svinja sad krvnega sorodstva, česar v Vašem vprašanju niste povedali.

—n.

Vprašanje 46. Prosim za navodilo kako in iz česa bi si skuhal domači kolomaz (šmir)? (A. K. v M.)

Odgovor: Dober kolomaz mora biti narejen iz takih snovi, ki delajo zmes dovolj mehko in ki obenem ne škoduje ramazanim delom ter se v vročini, ki nastaja ob drgnjenju kolesa ob os ne izceja. Pri kolomazu je zlasti gledati na to, da se prehitro ne porabi. Domači kolomazarji delajo kolomaz iz lesnega katrana, kateremu primešavajo smolo, loj in podobno. Skoraj vsak ima drugačen recept. Dober kolomaz je takozvani patentirani Wolfingov kolomaz, ki ga je lahko tudi doma delati. Sestoji iz 100 delov bele smrekove smole, iz 25 delov prašičje masti, iz 6 in pol dela voska ter iz 30 delov grafita, ki ga je dobiti v vsaki trgovini. Najpreje se raztopi

vosek, potem pa se ob segrevanju in dobrem mešanju dodajajo tudi drugi sestavni deli. Paziti je na to, da bodo sestavni deli v kolomazu tako pomešani, da tvorijo kolomaz enakomerno maso. Dodatek grafita je zlasti umesten zato, ker grafit sproti nekako zamaže in zadela vse vdrtine in razpokline osi. J.

Vprašanje 47. Imam belo vino lastnega pridelka, ki ima tako belo barvo kakor dosedaj še nikoli. Vino je bilo dosedaj že dvakrat pretočeno in je sicer močno in dobrega okusa. **S čim bi se dalo vino popraviti, da bi dobilo pravo barvo?** (I. I. v P. pri Zg. R.)

Odgovor: Vino, ki ste nam ga poslali na ogled, je svetlo bele barve. Taka barva se danes cení. Če Vam je pa na tem, da dobite bolj rumeno barvo, potem dosežete to s pomočjo sladkornega barvila ali karamela, t. j. barve žganega sladkorja, ki jo tudi sami lahko napravite, če treba. V ta namen je sladkor v pripravnih lončeni posodi na žrjavici žgati, da se stali. Pri tem porumeni. Preden tako taljen sladkor počrni, mu je primešati nekoliko vina, da ostane raztopljiv. S tako barvo lahko pomagata vinu do temnejše barve. Potrebno množino barve je pa najprej poskusiti na enem litru vina. Stoprav potem je doliti potrebno množino vinu in jo dobro primešati. Sladkorno barvilo ali karamel se dobi tudi v drogerijah.

GOSPODARSKE STVARI.

Stanje hmeljskih nasadov. Hmeljsko društvo v Žalcu poroča, da se je letos vršila rez hmelja v najugodnejšem vremenu. V zgoraj obrezanih nasadih se vidijo že po pol metra dolgi poganjki. Hmeljska korenika je navzlic ostrim zimam dobro prezimila in ima obilo poganjkov. Gnojenje se je izvršilo deloma jeseni, deloma sedaj. Letos se je porabilo izredno veliko umetnih gnojil.

Stanje letošnjih posevkov je po poročilu ministrstva zelo ugodno, bolj kakor lani. V južnem Banatu in južni Bački so napravile poplave veliko škode in se bo na poplavljenih mestih nasadila turščica.

Izvoz vina v Češkoslovaško. Kakor se glase poročila iz Beograda, je pristala češkoslovaška vlada na uvoz našega vina v Češkoslovaško brez kompenzacije. V posebnih pogajanjih se ima določiti še množina našega vina, ki ga bo mogoče uvoziti v češkoslovaško državo. Ta kontingent bi plačeval minimalno carino. S tem seveda še niso odpravljene vse težkoče našega izvoza, ker imamo v francoskih in laških izvoznikih hude konkurente in ravno tako tudi v sosednjih državah. Brez organizacije našega kletarstva ne bo šlo dobro. Tega dela se je pa nemudoma lotiti!

Štetje živine v Sloveniji l. 1924. Iz podatkov letošnjega štetja je povzeti, da je izkazanih 2784 bikov, 185.945 krav in telic nad 2 leti in 64.619 juncev in telic od 1 do 2 let. Iz tega pregleda se lahko povzame, da je število potrebnih bikov tukaj in da jih ne manjka.

Izvoz jajc iz naše države. Meseca februarja se je izvozilo 1.054 ton jajc v vrednosti 35.9 milijonov dinarjev, v marcu pa 2139 ton v vrednosti 68.4 milijonov dinarjev. Te številke jasno dokazujejo ogromno važnost, ki jo ima perutninarstvo za naše gospodarstvo. Vrednost jajčnega izvoza je v tem primeru dosti večja kakor vrednost izvoza ene ali druge živine.

KMETIJSKE NOVICE.

Uspulun za namakanje fizičnega semena. Poskusi, ki so se napravili z namakanjem fizičnega semena v raztopini uspuluna, so imeli vrlo ugodne uspehe. Namočeno seme je hitreje in bolj krepko kalilo in tudi pridelki so bili pri tako obdelanem semenu dosti ugodnejši. Letošnje seme je marsikje napadeno po boleznih, ki jih imenujemo pegavost in gobavost. Že male sledi

te bolezni vplivajo neugodno na kalenje in na bodoči pridelek. Bolno seme daje navadno tudi bolne rastline. Zato svetujemo, da se tudi fizičlovo seme namaka v raztopini uspuluna. V ta namen zadostuje četrt odstotna raztopina (0.25%). Za 100 l vode je treba torej četrt kilograma uspuluna ali za 1 liter vode dva in pol grama. Seme je namakati v tej raztopini 1½ do 3 ure.

Vabilo k občnemu zboru Komjerejskega odseka I. Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani, dne 28. maja t. l. ob enajstih dopoldne v posvetovalnici Kmet. družbe za Slovenijo v Ljubljani. Spored: 1. Otvoritev po predsedniku in poročilo predsedstva. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Odobritev udnine za l. 1924. 5. Letošnja premovanja. 6. Slučajnosti.

Fran Zupančič l. r., predsednik.

KMETIJSKO-ŠOLSKI VESTNIK.

Vinarska in sadjarska šola v Mariboru je izdala s pomočjo izrednih dežernih prispevkov okrajnega zastopa mariborskega in posojilnice „Narodni dom“ v Mariboru propekt, vsebujoč zgodovinsko črtico in splošno uredbo tega najstarejšega slovenskega kmetijskega zavoda, pogoje za sprejem učencev in praktikantov, lišni in šolski red, učni načrt itd., kar mora zanimati napredne kmetovalce in njih sinove, od kojih najboljši se naj strokovno izobrazujejo v kmetijskih šolah za njih prevažni poklic. Sedemnajst slik predočuje razne objekte vinarske in sadjarske šole. Ta propekt znači nekaj mejnik v razvoju 52 let starega zavoda, kojega uredba se bo morala zaradi nedavno izvršenega izenačenja (unificiranja) vseh kmetijskih šol v državi izpremeniti v mnogih pravicah. Dobiva se pri ravnateljstvu vinarske in sadjarske šole v Mariboru proti plačilu 5 Din za tiskovni sklad, naložen v navedenem denarnem zavodu v svrhu kritja tiskovnih stroškov in omogočenja izdanj še drugih spisov kmetijsko-gospodarske stroke, za kar se preplačila hvaležno sprejemajo.

Tečaj za gozdne in lovske čuvaje v zvezi s tečajem o ribarstvu se vrši v Kostanjevici na Dolenjskem pri ondotnem gozdnem oskrbništvu, in sicer od 1. do 12. julija 1924. Sporazumno z Direkcijo šum se določa, da se tega tečaja lahko udeležijo tudi ribiški čuvaji in sploh interesentje, ki se zanimajo za ribarstvo in ribogojstvo. Za omejeno število udeležencev je preskrbljeno za stanovanje in hrano po režijskih stroških. Potrebni udeleženci se bodo podelile tudi podpore. Prijave kakortudi prošnje za podporo, katerim je priložiti ljudskošolsko izpustnico, npravnstveno in ubožno izpričevalo ter morebitno izpričevalo gospodarja, pri katerem je prosilec uslužben, je vložiti pri Velikem županu ljubljanske oblasti najkasneje **do 1. junija 1924.** Ta tečaj ne daje nikakršne pravice do kakega naslova ali kake usposobljenosti.

OCENA KNJIG.

M. Humek, Domači vrt. Praktičen navod, kako ga uredimo, obdelujemo in krasimo. To je naslov novi vrtnarski knjigi, ki je izšla v založbi Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani in ki stane broširana 48 Din, v trdo vezana pa 60 Din. S to knjigo, ki jo je spisal naš priznani strokovnjak viš. sadjarski nadzornik Humek je silno ustrezno potrebam vseh naših prijateljev in gojiteljev vrtnarstva, saj smo jo v tako priročni in pregledni sestavi že dolgo pogrešali v našem slovtvu. Vrlo prav bo došla pa tudi našim gospodinjiskim in kmetijskim šolam, našim vrtnarskim in drugim tečajem, ki so istotako prav težko pogrešali potrebnih tiskanih navodil za pridelovanje vrtnih rastlin. Humekova knjiga nam v kratkih sestavkih opisuje vse, kar je neobhodna potreba za uredbo in obdelovanje domačega vrta. V svojem prvem delu obdeluje knjiga „splošno vrtnarstvo“, t. j. uredbo domačega vrta, pri-

pravo zemlje in gnojenje kakortudi glavna vrtnarska opravila; v svojem drugem delu v „posebnem vrtnarstvu“, ki ga deli v zelenjadarstvo, sadjarstvo in v cvetličarstvo, pa obdeluje vse posamezne rastline, ki se goje na domačem vrtu. Knjiga je pojasnjena vrhutega z raznimi slikami. Ker je spisana v gladki in lepi slovenščini in ker prinaša toliko dobrih in potrebnih navodil, jo bo vsak ljubitelj napredka z veseljem prebiral, saj bo našel v njej vse, kar potrebuje za uspešno obdelovanje vrta. Kdor jo bo čital, bo našel tudi mnogo nove pobude in praktičnih navodil za svoj vrt. Zato jo toplo priporočamo vsem našim članom v nakup.

„Lipicanac“ je naslov 6. zvezka knjižnice Hrv. slav. go-spodarskega društva v Zagrebu. To je druga monografija, ki nam opisuje postanek in rejo, pri nas zelo važne konjske pasme. Napisal jo je ravnatelj drž. kobilarne Stančić gosp. M. Steinhauz, ki je že po monografiji „Nonius“, katera je lani izšla kot 3. številka gori omenjene knjižnice. Na podlagi najboljših virov pisec iznaša zgodovino te pasme od l. 1580. pa do danes kakortudi razvoj nje reje. Navaja vse danes obstoječe linije žrebcev in rodove originalnih kobil v bivši kobilarni v Lipici na Primorskem, ki je bila do l. 1918. središče te reje. Končno je opisana državna kobilarna v Stančiću kakortudi vse privatne kobilarne v naši državi, ki se bavijo z rejo konj te pasme. Iznešena je važnost te pasme za kmetijstvo kakor za vojsko. Priloženi so rodovniki (24) vseh linij žrebcev in rodov originalnih kobil, 27 pedigrijev in 8 slik žrebcev in kobil, ki se nahajajo pri nas. Knjiga je izvrsten pripomoček za vsakega konjerejca. Stane 50 Din. Naroča se pri Hrvatsko-slavonskem gospodarskem društvu kao sred. zadr. v Zagrebu, Wilsonov trg 2, ali pa potom večjih knjigarn. Knjigo toplo priporočamo.

DRUŽBENE VESTI.

Obletnica smrti gen. ravnatelja Pirca. Dne 3. maja je minulo leto, da je družba za vedno izgubila svojega dolgoletnega ravnatelja in predsednika Pirca, ki je vse svoje življenje delal za družbo. Nazadnje ji je dal še svoje življenje. Tužnim srcem se spominjamo nesrečne smrti tega odličnega moža, kateremu ostane družba vedno hvaležna za veliko in uspešno delo, ki ga je pokojni vršil v procvit družbe in vsega kmetijstva. Ohranimo mu trajno hvaležen spomin!

† **Martin Jelovšek**, deželni veterinarski nadzornik v p., ki je živel v Gradcu, je umrl v 70. letu starosti. Pokojni si je stekel kot potovalni učitelj za živinorejo velike zasluge za napredek kmetijstva na Štajerskem. Po slovenskem Štajerskem je bil splošno znan in kot živinorejski strokovnjak visoko spoštovan. Čast njegovemu spominu!

URADNE VESTI.

VABILA

k občnim zborom podružnic Kmet. družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1.—6. po § 31. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

Opomba: Opozarjajo se načelnikstva, da pravočasno (t. i. vsaj 10 dni pred izidom onega „Kmetovalca“, v katerem ima biti objavljena vršitev občnega zbora) pošljejo vabila in spored podružničnih občnih zborov Kmet. družbi, kajti za veljavnost teh je merodajen izpremenjeni § 30., po katerem morajo biti občni zbori podružnic vsaj 14 dni poprej razglašeni v družbenem glasilu z natančno navedbo kraja, prostora in časa.

Pozor načelnikstvom kmetijskih podružnic! Priprave za družbeni občni zbor so bile, kakor znano, od strani ministrstva ukinjene. Opozarjamo na to kmet. podružnice, da naj ne izvajajo na svojih občnih zbora volitev delegatov, dokler ne dobe potrebnih novih navodil od strani družbe. Vse potrebno se bo objavilo v „Kmetovalcu“, kakorhitro dojde končna odločitev.

Čatež ob Savi, v nedeljo, 1. junija 1924. ob treh popoldne v hiši načelnika;

Kamnik, na Binkoštni ponedeljek, 9. junija 1924. ob devetih popoldne v gostilni Rode v Kamniku;

Prekopa, na Vnebohod, 29. maja 1924. ob treh popoldne pri podružničnem načelniku;

Tomšelj, v nedeljo, 1. junija 1924. ob desetih popoldne v šoli; **Stari trg pri Rakeku**, v nedeljo, 9. junija 1924. ob osmih zjutraj v prostorih „Konsumnega društva“ v Starem trgu;

Struge, na Vnebohod, 29. maja 1924. ob štirih popoldne v prostorih Hranilnice in posojilnice;

Sv. Gora pri Litiji, v nedeljo, 1. junija 1924. ob treh popoldne v Kostrevnici, 20;

Sv. Trojica v Halozah, v nedeljo, 1. junija 1924. ob osmih zjutraj v prostoru „Bralnega društva“.

Tržne cene v Ljubljani in v Mariboru.

Cene so navedene v dinarjih.

	Ljubljana	Maribor
Konji (prigon v Lj. 404, v M. — glav.):		
par dobrih konj	20.00	do 25.00
Voli in krave (prigon v Lj. 129, v M. — glav.):		
1 kg žive teže I.	13.50	do 15.50
1 . . . . . II.	12.—	do 13.50
1 . . . . . III.	11.—	do 12.—
1 . . . . . krave, klobasice	7.—	do 9.—
Teleta (prigon v Lj. 10, v M. — glav.):		
1 kg žive teže	18.—	do 18.50
Prasiči (prigon v Lj. 592, majhnih pujskov, v M. 241 glav.):		
1 komad 6—8 tednov stari	250.—	naprej 250.— do 400.—
1 . . . . . 3—4 mesce	—	600.— do 700.—
1 . . . . . 5—7	—	850.— do 950.—
1 . . . . . 8—10	—	1175.— do 1200.—
1 . . . . . enoletni	—	1450.— do 1600.—
1 kg žive teže, pitani	—	17.50 do 18.75
1 . . . . . mrive	—	20.— do 25.—
Kože:		
1 komad konjske kože	—	150.— do 225.—
1 kg goveje kože	—	17.50 do 20.—
1 . . . . . telečje kože	—	30.— do 32.50
11 kg prasičje kože	—	12.50
1 . . . . . gornjega unja	—	120.—
1 . . . . . podplatov	—	80.— do 125.—

	Ljubljana	Maribor
Perutnina:		
1 komad, piščanec	—	35.—
1 . . . . . kokoš	40.— do 55.—	55.— do 85.—
Mleko, maslo, jajca, sir:		
1 liter mleka	3.— do 4.—	3.— do 4.—
1 . . . . . smetane	—	12.— do 16.—
1 kg čajnega masla	70.—	—
1 kg surovega masla	50.—	41.— do 50.—
1 . . . . . bohinjkega sira	48.— do 56.—	—
1 . . . . . sirčka	12.—	6.— do 9.—
1 jajce	1.— do 1.50	1.25 do 1.50
Žito in drugo:		
1 q pšenice	375.—	350.—
1 . . . . . rži	325.—	325.—
1 . . . . . ječmena	365.—	300.—
1 . . . . . ovasa	410.—	300.—
1 . . . . . prosa	300.—	350.—
1 . . . . . koruze (nove, sušene)	310.—	300.—
1 . . . . . ajde	325.—	300.—
1 . . . . . fižola, ribničar	630.—	—
1 . . . . . fižola, prepeličar	650.—	—
1 . . . . . krompirja	50.— do 175.—	100.— do 175.—
Krma:		
1 q sladkega sena	150.—	90.—
1 . . . . . kislega sena	100.—	—
1 . . . . . slame	100.—	62.50 do 75.—
Kurivo:		
1 m ³ trdih drv	170.— do 190.—	200.—
1 . . . . . mehkih	200.—	175.—